

Modelárstvo je celospoločenskú fenomén, ktorú už 120 rokov zamestnáva um a prácu mnohých generácií. Patrí medzi tie záľuby, u ktorých môžeme s istotou tvrdiť, že každý začiatok je ťažký. To preto, lebo pri stavbe modelov akéhokoľvek druhu sa spracovávajú najrôznejšie materiály rôznymi spôsobmi. Ku slovu prichádza truhlárstvo, zlievanie, natieranie a striekanie lakov, galvanotechnika, spracovanie kovov a plastických hmôt, pájkovanie, elektrotechnika, rezbárstvo a mnoho ďalších úkonov, ktoré nemajú obdobu v ustálených remeslách. Okrem toho je často nutné zostaviť z dostupných materiálov funkčné celky ako napr. prevodovky, ložiská, prepínače, riadiace systémy, hnacie ústrojenstvo, podvozky a pod. tak, aby výsledná funkcia modelu a jeho teoretické prevedenie odpovedali pôvodným predstavám.

V súčasnosti sa modelárstvo špecializuje na rôzne oblasti a v doprave i na rôzne odbornosti. V Zväze modelárov Slovenska sú zastúpení železniční, leteckí, raketoví, lodní a automobiloví modelári.

Výstavou Modely dopravných prostriedkov sa snažíme priblížiť činnosť všetkých oborov v modelárstve, čím prispejeme nielen k rozmanitosti, ale i poznaniu práce modelárov v jednotlivých kluboch a súkromných zberateľov.

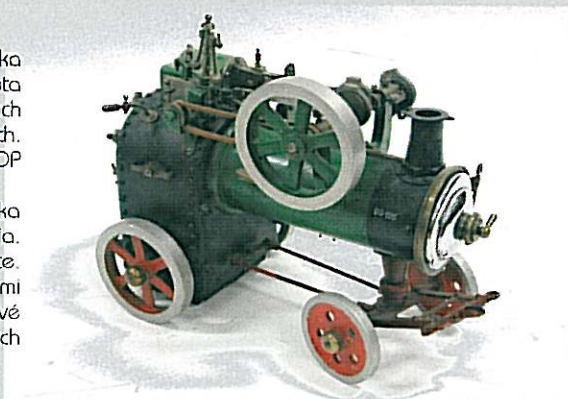
Na výstave budú prezentovať výsledky svojej činnosti nasledovní modelári a zberatelia:

Považské múzeum v Žiline
 Klub plastických modelárov v Žiline
 Klub lodných modelárov Prievidza
 Klub modulovej železnice Hôrky
 Asociácia historických vozidiel v Žiline
 Mgr. Ing. Juraj Popluhár, Žilina

Železničné modelárstvo

Železničné modelárstvo sa rozšírilo do všetkých vrstiev obyvateľstva predovšetkým vďaka rozvoju priemyslu v oblasti spracovania materiálov, mechaniky, chémie. Továrne celého sveta produkujú množstvá kofaj, vozidiel a ostatného príslušenstva v rôznych veľkostiach, stupňoch jemnosti, modelovosti a technickej dokonalosti, a to v zodpovedajúcich cenových reláciách. V kontinentálnej Európe zásluhou medzinárodnej organizácie železničných modelárov MOROP je čoraz viac možné vystrojiť koľajisko modelovej železnice výrobkami rôzneho pôvodu.

Cieľom železničného modelárstva je však vlastná výroba modelu železnice od kofajiska (makety terénu so železnicou) až po vozidlá, návěstidlá, železničné stavby a zariadenia. Avšak stavba parnej lokomotívy predstavuje okolo 800 hodín trpezlivej a náročnej práce. Preto väčšina modelárov začína svoju prácu na kupovaných kofajoch a s kupovanými vozidlami. Modelári postupne zdokonaľujú, prípadne prestavujú kúpené modely – priemyslové výrobky a až potom, s určitými skúsenosťami a nástrojmi začínajú s prácou na vlastných konštrukciách a stavbách.

Sekcia dejín dopravy v Považskom múzeu v Žiline disponuje zaujímavými železničnými modelmi. Tieto sú dokonalou ukážkou umu, trpezlivosti a zručnosti výrobcov. Každý model je iný a jedinečný nielen materiálom, ale i dobou, kedy bol zostavovaný. Sú rozdelené do piatich skupín: Modely a makety lokomotív a príslušenstva, modely lanových dráh, modely mostov, modely oznamovacích a zabezpečovacích zariadení a modely železničných vozňov. Na výstave budú prezentované všetky druhy modelov. Návštevníkov iste zaujme model rady 273.103, model parného rušňa 49B.106 či model úzkokoľajnej lesnej železnice Remény. Z vozňov spomenieme aspoň model dvojosého batožinového vozňa Košicko-bohumínskej železnice z roku 1920 či model plošinového dvojosého vozňa rady J 31 000.

Klub plastických modelárov v Žiline

Klub plastických modelárov v Žiline vznikol v roku 2000 ako nezáväzná zoskupenie niekoľkých aktívnych plastických modelárov zo Žiliny a blízkeho okolia. Postupom času sa vykryštalizovala pevná skupina ôsmich členov a viacerých "sympatizantov".

Orientujeme sa na stavbu plastických modelov najmä pozemnej bojovej techniky a lietadiel, zväčša vojenských. Popri tom sa venujeme aj štúdiu histórie vojnového obdobia a rôznych technických konštrukčných detailov, ktoré potom sa využívajú počas plánovania a samotnej stavby modelov. Aktivitu vyvíjame aj v účasti na rôznych súťažiach. Každoročne, aj keď nepravidelne, sa zúčastňujeme väčšiny najvýznamnejších, ale aj lokálnych súťaží v plastickom modelárstve na Slovensku (napríklad Plastic Session v Poprade, Cassovia ModelExpo v Košiciach,

Aktivitu vyvíjame aj v účasti na rôznych súťažiach. Každoročne, aj keď nepravidelne, sa zúčastňujeme väčšiny najvýznamnejších, ale aj lokálnych súťaží v plastickom modelárstve na Slovensku (napríklad Plastic Session v Poprade, Cassovia ModelExpo v Košiciach, Plastická Zima v Bratislave, Cena primátora mesta Nitra v Nitre, Najada Čup v Liptovskom Hrádku), ale aj v Českej republike (napríklad ModelBrno v Brne, Beskyd Kit Show v Kopřivnici, E-day v Plzni a Prahe)..

Dobré výsledky Klub plastických modelárov neobchádzajú - členovia už dosiahli aj tie najvyššie miesta na týchto súťažiach, vrátane titulu Majster Slovenska. Občas sa objavíme aj na iných akciách, ktoré členov ako modelárov môžu obohatiť. Sú to najmä letecké dni (SIAD na Slovensku, CIAF v ČR)

alebo návštevy technických múzeí (Múzeum vojenskej techniky v Piešťanoch, v Banskej Bystrici a Múzeum vojenskej techniky v Lešanoch – Česká republika). Niekoľko rokov Klub plastických modelárov viedol k modelárstvu aj deti na pravidelných stretnutiach, pričom ich snaženie okrem

pekných modelov bolo zavŕšené získaním titulu Majster Slovenska na Otvorených Majstrovstvách Slovenska v Poprade.

Klub lodných modelárov Príevdza

Klub lodných modelárov Príevdza (ďalej len KLoM) funguje v rámci Združenia technických a športových činností Bojnice. KLoM Príevdza je nástupníckou organizáciou klubu, ktorý pracoval pod vedením pána Hagaru v Príevdzi v minulých desaťročiach. V súčasnosti sa na činnosti podieľa zhruba 25 členov, z čoho je polovica juniorov. V minulom období sa členovia klubu zaoberali hlavne rýchlostnými motorovými modelmi. V súčasnej dobe sa klub venuje hlavne stavbe makiet skutočných lodí a rýchlostným člnom sa venuje len malé percento členov.

Členovia klubu sa zúčastňujú mnohých súťaží doma aj v zahraničí. Medzi hlavné patria súťaže Česko – Slovensko – Poľského pohára, ktoré sa konajú vo všetkých týchto štátoch a naši členovia, hlavne juniori, obsadzujú tradične popredné miesta. Netreba opomenúť ani Majstrovstvá Slovenska, mnohí naši členovia sa púšťa titulom majstra Slovenska už viac rokov. Naši maketári sa zúčastnili aj majstrovstiev sveta, ktoré sa konali v roku 2005 v ČR. V poslednom období sa aj naši „Rýchlikári“ po dlhšej odmlke začali zúčastňovať medzinárodných súťaží, kde sa im celkom darí. Maketári sa venujú prevažne stavbe bojových lodí, ale v poslednom čase sa venujú aj stavbe funkčných remorkérov. Táto kategória sa nazýva TUG-TOWING. Súťaž spočíva v tom, že tím s 2 remorkermi má za úlohu dotiahnuť ťažný čln cez trať plnú prekážok do prístavu a ukotviť k mólou. Niektorých členov oslovili funkčné modely plachetníc, ktoré majú svoje čaro.

Klub modulovej železnice Hôrky

Klub modulovej železnice Hôrky (KMŽ Hôrky) bol založený v roku 2006. Prvé myšlienky na jeho vznik nám začali víriť hlavu už v roku 2005, kedy sme sa zúčastnili na niektorých akciách železničných modelárov z Bojníc (ZTŠČ Bojnice), kde sme sa podrobnejšie zoznámili so železničnými modulmi a s prevádzkou na modulovom koľajisku. Záujem pre činnosť klubu a krúžku železničných modelárov nám vytvorila riaditeľka ZŠ s MŠ

Hôrky, ktorá nám poskytla miestnosť. Po nastáňovaní a prípravách sme začiatkom októbra 2006 zahájili oficiálnu činnosť KMŽ Hôrky a otvorili sme krúžok železničných modelárov v školskom roku 2006/2007.

Hlavné ciele a aktivity KMŽ Hôrky

Vytvoriť z modulov v modelovej mierke TT (1:120) model miestnej trate Žilina - Rajec. Vychovávať železničných modelárov z radov školskej mládeže a vo forme záujmového krúžku železničných modelárov vyplniť voľný čas žiakom ZŠ Hôrky a z blízkeho okolia. Organizovať modelárske výstavy, prevádzkové stretnutia modulovej železnice, iné spoločné stretnutia klubov a krúžkov železničných modelárov. Spolupracovať s ďalšími subjektmi v oblasti histórie železničnej dopravy. Reprezentovať obec Hôrky a Slovenskú republiku v oblasti železničného modelárstva na domácich a zahraničných prevádzkových stretnutiach modulovej železnice, výstavách, súťažiach, náborových a propagačných akciách. Krúžok železničných modelárov sa zaoberá stavbou diorám, modelov a modulov v modelovej mierke TT (1:120).

Krúžok navštevuje približne 8 až 10 detí nielen z miestnej základnej školy, ale aj zo Žiliny. Cieľom krúžku je naučiť deti zručnosti, šikovnosti, rôznym modelárskym technológiám a tým si vychovávať nástupcov taktiež im užitočne vyplniť voľný čas. Počas nášho krátkeho pôsobenia sa máme popýšiť dvoma majstrovskými titulmi získanými na majstrovstvách Slovenskej republiky v železničnom modelárstve, ktoré boli konané v Bojniciach 2006 a ďalšími poprednými umiestneniami v súťaži, ktorú sme zorganizovali minulý rok v rámci 1. TT víkend v októbri 2007. Viac na našej internetovej stránke: <http://kmzhorky.railnetsk>

Asociácia historických vozidiel Žilina

Zbierať autá a motorky je nesmierne náročný koníček. Každý, kto tomu podľahne časom zistí, že finančná náročnosť nie je ten hlavný problém – hlavným je priestor. Mať to kde dať, aby sa klenot nepoškodil zubom času, je ťažko riešiteľná dilema. Ale autá a motorky modelára oslovujú rovnako, ako iného oslovuje výtvarné umenie. Automobiloví modelári sú vzácní. Čím má model väčšiu mierku, tým môže byť vernejší,

detaily prepracovanejšie, mechanika funkčnejšia. Záver, šikovnosť a technický um nemá hranice. Existujú aj modely so skutočným spalovacím motorom, ovládané mechanicky aj rádiov. A je na svete ďalšia oblasť ľudskej činnosti, obchodu a marketingu. Zbierať modely nie je nič neobvyčajného, to všetko začalo už s vývinom a výrobou prvých dopravných prostriedkov – deti sa chceli hrať s ich kópiu. Prvé priemyselne vyrábané modely vznikli v Európe a USA začiatkom minulého storočia, vyrábali sa z plechu. Postupne ako nastupovali plasty, so z výroby modelov stalo jedno odvetvie priemyslu vyrábajúcihračky. Počet vyrobených modelov niekoľkonásobne prekračuje počet

vyrobených áut. Modely sa líšia mierkou – tá najrozumnejšia je 1:18, materiálom – najčastejšie plast, najzávažnejšie plech. Modely vystavované v Považskom múzeu v Žiline sú len povrchom ladovca, snažili sme sa vybrať pestrosť značiek a čo najzaujímavejšie typy, kde je prepracovanosť viditeľná. K ručne vyrábaným modelom pána Jakubka niet čo dodať – sú jedinečné. Keď si uvedomíme, že vznikajú v obyčajnom byte na kuchynskom stole za pomoci úplne bežných nástrojov, vyrážajú dych.

Mgr. Ing. Popluhár Juraj

Narodil som sa a žijem v Žiline. Celý život pracujem v doprave a moja práca mi je aj celoživotným koníčkom.

Modely autobusov – v súčasnosti ich je 54 kusov - zbieram príležitostne pri mojich cestách po svete a dostávam pri rôznych sviatkoch ako darčeky od najbližšej rodiny. Najviac si cením kolekciu poschodových autobusov a amerických školských autobusov. V zbierke mám aj exotické kusy z Korei a Hong-Kongu.

